

Daniël

ichthus groningen

Bijbelstudieboekje
1^e kwartiel
Ichthus Groningen
2010-2011

Bijbelstudiecommissie

Titelpagina

Dit boekje is het product van de Bijbelstudiecommissie van S.E.S. Ichthus Groningen, tijdens het bestuur Koning (2010-2011). Het bevat de Bijbelstudies over het boek Daniël voor het eerste semester 'Kom op!'.

Onder redactie van:

Lydia Sulman (voorzitter)

Hanneke Kuipers

Lisette de Groot

Janneke Viergever

Gerrit Kramer

© 2010 Ichthus Groningen

Postbus 2148

9704 CC Groningen

www.icht.nl

info@icht.nl

Alle bijbelteksten komen uit de Nieuwe Bijbelvertaling,

© 2004/2007 Nederlands Bijbelgenootschap

<http://www.bijbelgenootschap.nl/>

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ichthus Groningen.

Inhoudsopgave

Woord vooraf van het bestuur.....	4
Woord vooraf van de Bijbelstudiecommissie.....	5
Inleiding op Daniël.....	6
Studies	
Studie 1	
Vertrouwen op God.....	9
Studie 2	
De monarchieëndroom.....	13
Studie 3	
Vuurproef.....	17
Studie 4	
Standvastigheid.....	22
Studie 5	
Een visioen.....	29
Studie 6	
Daniëls gebed.....	33
Uitleg OIT-methode.....	39

Voorwoord bestuur Koning

Beste Ichthianen,

Bijbelstudie heeft altijd een belangrijke plaats gehad binnen Ichthus, het zou gezien kunnen worden als één van de belangrijkste onderdelen van de kringavond. Het Woord van God dat opengaat, het samen lezen, samen spreken over die oude woorden. Die woorden van God zelf, waarin Hij ons iets van zichzelf wil laten zien.

Toch zien we in de Bijbel niet alleen iets van God, ook zijn dienaren, mensen van vele eeuwen geleden, worden zichtbaar in de Bijbel. Ook al zijn het mensen uit andere tijden, totaal andere culturen, toch kunnen we door de Bijbel aan hen relateren. We kunnen van hen leren. Hoe keken zij tegen God aan, wat was hun relatie met Hem? Zo worden ze tot een bron van inspiratie voor ons, 21ste eeuwse christenen.

Daniël, of Beltesassar, de man over wie dit Bijbelstudieboekje gaat, leefde in de 6^e eeuw voor Christus in Juda en werd als prins weggevoerd naar Babel. Daar bleef hij, te midden van alle heidense praktijken van het Babylonische hof, trouw aan God. Hij had een echte passie voor God, hij wilde volledig voor zijn God leven. Hij had daar alles voor over, zelfs zijn leven als het moest.

Omdat we dit semester onder het thema 'Kom op!' na willen denken over passie voor God en dit uitstralen, wilde ons bestuur dat dit terug zou komen in de Bijbelstudies. Daniël is daar een perfect voorbeeld van. Hij had ware passie voor God en straalde dat uit naar de koningen die hij diende, de hovelingen met wie hij werkte, de satrapen die hem naar het leven stonden. Hij diende voor alles God en dat maakt hem tot een man wiens geschriften het bestuderen waard zijn!

Namens bestuur Koning wens ik jullie vele gezegende Bijbelstudies toe en dat wij als Ichthus veel mogen leren van Daniël. Zodat ook wij die vrijmoedigheid mogen hebben om werkelijk uit te stralen naar de mensen om ons heen en hen onze passie voor God te laten zien.

Andries Bakker
Penningmeester Ichthus Groningen

Voorwoord Bijbelstudiecommissie

Waarde Ichthianen,

Als Daniël dit nieuwe Bijbelstudieboekje in handen had gehad, wat zou hij gedacht hebben? We weten dat hij eeuwen geleden als tiener weggevoerd is van zijn geboortegrond. Toentertijd was het in het buitenland studeren niet zo goed geregeld als nu. Samen met zijn vrienden Chananja, Misaël, en Azarja (door de hofdienaar Sadrach, Mesach en Abednego genoemd) verenigde hij zich en zo ontstond de eerste studentenvereniging. Zouden zij ook een BSC hebben gehad?

Gefeliciteerd met dit nieuwe Bijbelstudieboekje! Het is jouw boekje. Als BSC bidden we dat je je net zo verbonden mag weten met Daniël als dat wij ons de afgelopen weken hebben gevoeld. We gaan samen met Daniël op pad, leren wat afgoderij in ons riant en zware studentenleventje is en bespreken de spreekwoordelijke leeuwenkuilen in ons eigen leven. Op deze manier naar je studiedagen kijken maakt het een stuk spannender!

Om alles uit het Bijbelstudieboek Daniël te halen wat er voor jou en jullie in zit, is de OIT-methode die achterin is uitgelegd; een pareltje. De afkorting staat voor observeren, interpreteren en toepassen en biedt structuur bij het leiden van een avond. Ook bij het voorbereiden is de OIT-methode zeer aan te raden. De vraag is of Daniël ook deze methode hanteerde. In ieder geval lezen we dat Daniël ijverig was en dat is ook de enige manier om een goede Bijbelstudie te leiden: voorbereiden, bidden en je oog op God gericht houden.

Wij als BSC hebben veel geleerd over het leven van Daniël. We hopen met de studies dat je je dichter bij God weet en dat dit, soms met een 'Kom op!', doorschijnt in je dagelijks leven. Zijn Woord is daarbij bijzonder krachtig en geeft inzicht in jouw specifieke momenten. Heb je vragen, opmerkingen of hulp bij een studie nodig? Dan kun je altijd mailen naar bsc.icht@gmail.com

Veel plezier met het nieuwe Bijbelstudieboekje,

Jullie Bijbelstudiecommissie.

Inleiding op Daniël

Daniël, een naam die bij veel mensen tot de verbeelding spreekt. De meeste mensen zullen denken aan Daniël in de leeuwenkuil, of aan de drie vrienden in de vurige oven of misschien wel aan de droom van koning Nebukadnessar. Naast deze bekende en leerzame verhalen bevat het boek ook nog een ander gedeelte dat minder bekend is: de visioenen. Daniël is zelf geen profeet, maar omdat het Bijbelboek visioenen bevat wordt het wel ingedeeld bij de profeten. Wij als Bijbelstudiecommissie willen graag het hele Bijbelboek Daniël behandelen en daarom wordt er in dit boekje ook een visioen behandeld. Vaak is de uitleg van visioenen lastig, denk aan Openbaringen, maar wel de moeite van het bestuderen waard. Wij raden jullie dan ook aan om heel het Bijbelboek Daniël te lezen.

Ontstaan

Het boek Daniël dankt zijn naam aan de hoofdpersoon, Daniël. Het is niet helemaal duidelijk wanneer het boek is geschreven. Hoewel het boek Daniël vanaf hoofdstuk 7 zelf aangeeft dat Daniël de rest van het Bijbelboek heeft geschreven (zie H7:1), denken sommigen dat Daniël geschreven is in de Makkabese tijd (2^e eeuw v. Chr.). In dit geval zou het boek dan gezien kunnen worden tegen de achtergrond van het Makkabese verzet tegen de wrede Griekse heerser Antiochus IV. Het zou dan bedoeld kunnen zijn om de mensen aan te sporen, tegen de heersende cultuur in, vast te blijven houden aan het geloof en tradities van hun voorouders. In dit opzicht lijkt het boek Daniël op het boek Ester, dat ook een voorbeeld schetst van Joden die in ballingschap blijven vasthouden aan hun afkomst.

Inhoud

De gebeurtenissen in het boek Daniël spelen zich af in de 6^e eeuw v. Chr. Het boek Daniël is een bijzonder boek. Niet alleen vertelt het verhalen over Daniël, zijn vrienden en de koningen (H1-6), het bevat ook visioenen (H7-12) en een gebed (H9). Op een buitenstaander kunnen deze visioenen misschien vreemd overkomen en het is goed om je te realiseren wat je met zulke visioenen moet doen. Hier is enige voorzichtigheid wel op zijn plaats omdat er veel verschillende uitleggingen bestaan over deze visioenen.

Inleiding

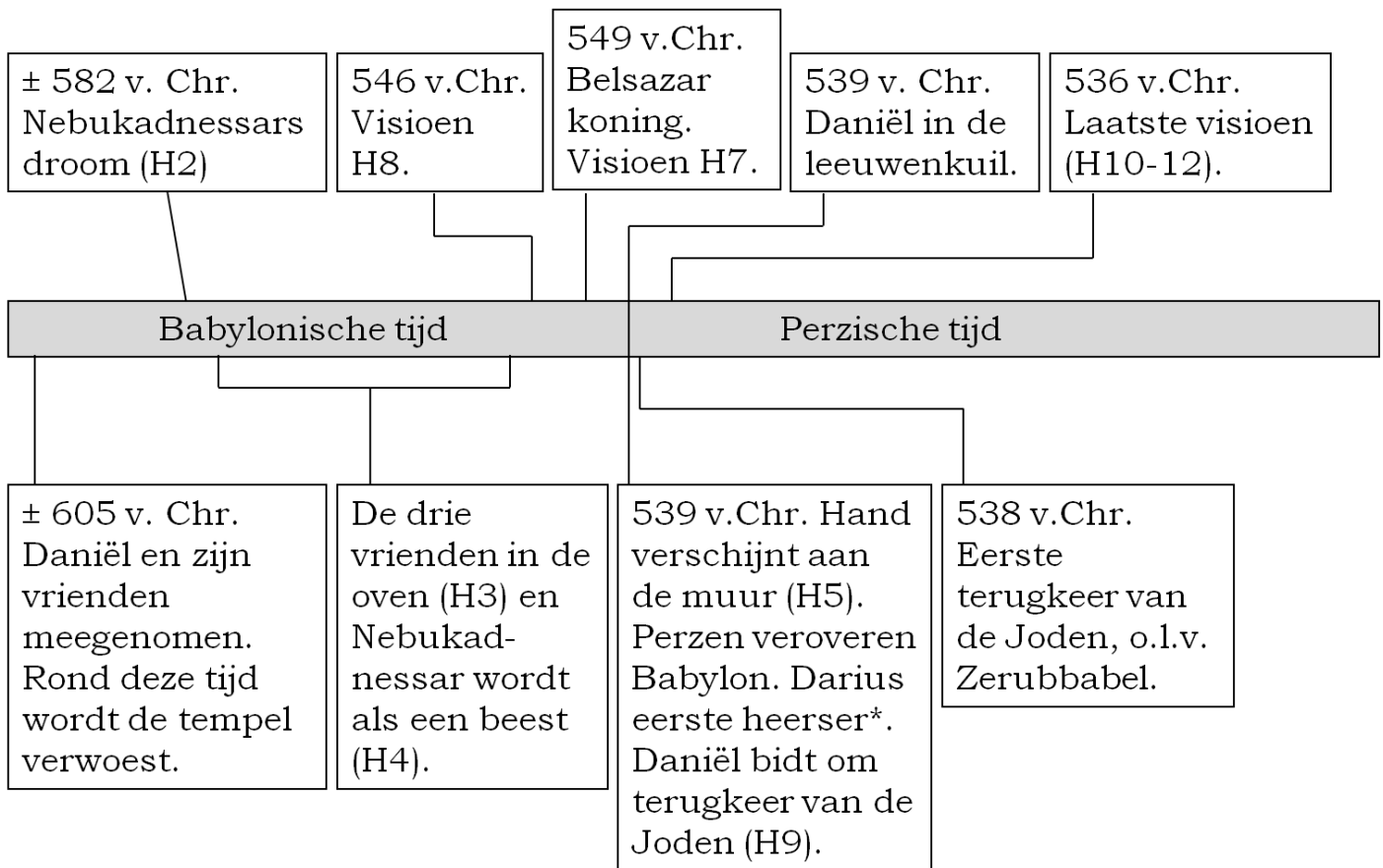
Babylonische cultuur

De Babylonische beschaving (1800–539 v.Chr.) was stedelijk van karakter en gericht op de landbouw. Het rijk werd een aantal keren veroverd, maar rond 626 v.Chr. wist Babylonië zich los te maken van de toenmalige overheerser Assyrië. Het wist de naburige landen te veroveren, zodat het rijk het huidige Irak, Syrië en Israël omvatte. Het was een smeltkroes van culturen; dit kwam omdat er al eeuwenlang handelsroutes door dit land liepen en de landen door de oorlogen vermengd raakten. De cultuur van Assyrië was bijvoorbeeld nagenoeg hetzelfde als die van Babylonië. Het Babylonische rijk had een lang verleden en droeg de kennis van deze oude beschaving over aan de omliggende landen. Deze kennis komen we nu nog tegen: het wiel, cirkel van 360 graden, astronomie (de kalender), astrologie (dierenriem), geneeskunde en wiskunde. Niet al deze kennis was exclusief afkomstig van de Babyloniërs, maar wel is bekend dat zij zich er op een hoog niveau mee bezig hielden.

Het rijk werd bestuurd door een koning, met onder hem ministers en gouverneurs. De hoofdstad Babylon (dat betekent Poort van de God) was gelegen aan de Eufraat. Deze rivier voorzag de stad van water, maar zorgde ook voor haar ondergang. Toen de Meden en Perzen de stad veroverden hadden ze de rivier omgeleid, zodat ze onder de muur naar de stad konden waden. Babylon vierde die nacht feest en de stad werd zo stilletjes ingenomen.

Daniël

- * Er is niet veel duidelijk over Darius, maar waarschijnlijk werd hij snel opgevolgd door Kores. Kores, ook wel Cyrus genoemd, was de echte heerser over het Perzische rijk.

Bronnen:

- * <http://www.hemels-brood.nl/Database%20publicaties/Artikelen/Perzische%20koningen%20en%20de%20Bijbel.htm#dar>
- * <http://www.statenvertaling.net>
- * <http://nl.wikipedia.org/wiki/babylonie>
- * <http://www.oudesporen.nl/Download/OS1643.pdf>

Studie 1

Vertrouwen op God

Studie 1

Inleiding

In dit eerste hoofdstuk van Daniël lees je hoe de Heer de koning van Juda aan de Babylonische koning Nebukadnessar uitlevert. Nebukadnessar laat vervolgens jonge en intelligente Israëlitische mannen aan zijn hof komen om een training van drie jaar in de kennis, wijsheid en leer van de Chaldeeën te volgen. Dit is erg strategisch: zo haalt hij de top van de bevolking, de toekomstige leiders, uit het land waardoor het land zich eigenlijk niet kan ontwikkelen. Onder hen is de welbekende jongeman Daniël, met zijn vrienden Chananja, Misaël en Azarja. In dit eerste hoofdstuk maak je kennis met Daniëls verlangen om God te dienen in alle omstandigheden en Gods hand in de omstandigheden te zien

Tekst

Daniël 1 : 8-17

8 Daniël was vastbesloten zich aan de reinheidsvoorschriften te houden en hij vroeg de hoofdeunuch toestemming zich van de spijzen en de wijn van de tafel van de koning te onthouden. 9 God zorgde ervoor dat de hoofdeunuch Daniël gunstig gezind was. 10 Toch zei de hoofdeunuch tegen hem: 'Ik ben bang voor mijn heer, de koning; hij heeft bepaald wat jullie zullen eten en drinken, en als hij vindt dat jullie er slechter uitzien dan jullie leeftijdsgenoten zal hij mij daarvoor verantwoordelijk stellen.'¹¹ Daarop richtte Daniël zich tot de kamerheer die de hoofdeunuch aan hem en aan Chananja, Misaël en Azarja had toegewezen: 12 'Neem de proef op de som en laat uw dienaren tien dagen alleen groente eten en water drinken. 13 Vergelijk ons uiterlijk daarna met dat van de jongemannen die de koninklijke spijzen eten, en beslis dan over uw dienaren op grond van wat u ziet.' 14 De kamerheer ging op het voorstel in en gaf hun tien dagen. 15 Aan het eind van de tien dagen zagen zij er gezonder en beter doorvoed uit dan alle jongemannen die de koninklijke spijzen voorgezet hadden gekregen. 16 Dus diende de kamerheer hun geen koninklijke spijzen en wijn meer op,

maar gaf hij hun alleen nog groente. 17 En God schonk de vier jongemannen wijsheid, kennis en verstand van alle geschriften; bovendien was Daniël bij machte alle mogelijke visioenen en dromen uit te leggen.

Achtergrond

Ballingschap

Deze ballingschap in Babylonië is de eerste van drie ballingschappen in het Babylonische rijk. Bekijk hiervoor ook de tijdbalk in de inleiding van dit boekje.

Deze ballingschap speelt zich ongeveer af in 605 v. Chr. De Joden waren zo veel bezig met afgodendienst dat God het niet langer kon verdragen. De tempel die op dat moment al vele eeuwen in gebruik was, werd later vernield. Gods voorwerpen werden meegenomen door de Babyloniërs en een deel van de Joden werd gevangen genomen.

10.000 van de beste Joden werden meegenomen om in Babylonië te worden opgeleid, de rest bleef achter. De tweede ballingschap is in 597 v. Chr en de derde 586 v. Chr.. De leeftijd die Daniël had op het moment dat hij werd weggevoerd naar Babel moment is niet echt bekend: de schattingen lopen uiteen tussen de 13 en 18 jaar.

Eunuch

Een eunuch is een man in dienst van de koning die als vertrouwenspersoon van de koning fungeert. Eunuchen hadden behoorlijk veel vrijheid in het paleis en politieke invloed. Omdat de koning of keizer er zeker van wilde zijn dat de kinderen die er werden geboren echt van hem waren, werkten er eunuchen. Zij waren namelijk gecastreerd om politieke redenen. Waar je verder in de Bijbel eunuchen tegenkomt, is bijvoorbeeld in het verhaal van Ester en in het verhaal van Filippus die in Handelingen 8 een Ethiopische eunuch tegenkomt.

Spijzigingswetten

Waarom wilden Daniël en zijn vrienden het koninklijke voedsel niet eten? Sowieso was het vlees en de wijn dat zij kregen waarschijnlijk een deel van wat aan de goden van de Babyloniërs was geofferd. Toen het volk in de woestijn dwaalde, heeft God een flink aantal wetten omtrent voedsel kenbaar gemaakt aan de Joden. Mozes heeft deze aan het volk overgebracht. Interessant om te weten is dat als je je aan deze voedselwetten houdt, je een erg gezonde levensstijl hebt. Vele weten-

Studie 1

schappers hebben zich er over verbaasd dat er al zoveel kennis was over voedsel in die tijd. Als je hier meer over wilt weten, lees dan het boek 'Wetenschap en de bijbel'.

Groenten en fruit mogen gewoon worden gegeten, maar voor vlees zijn strikte regels. Bloed mag niet worden gegeten omdat dit een teken van leven is (Gen. 9:3,4). Verder mag vlees en gevogelte wel gegeten worden, mits het van reine dieren is die op een koosjere manier zijn geslacht. Dit houdt bijvoorbeeld in dat dieren niet onder stress sterven en ook niet door een natuurlijke dood. Waarschijnlijk was het om deze redenen dat Daniël en zijn vrienden het Koninklijke voedsel niet wilden nuttigen.

Verklaring van de Hebreeuwse namen

De betekenis van de Babylonische namen staan niet vermeld, want deze worden heel verschillend uitgelegd.

Hebreeuwse naam	Betekenis Hebreeuwse naam	Babylonische naam
Daniël	God is mijn rechter	Beltesassar
Chananja	Jahweh heeft mij genaade getoond	Shadrach
Misaël	Wie is zoals God?	Mesach
Azarja	Jahweh heeft mij geholpen	Abednego

Observatie

- * Waar ligt de nadruk op in dit Bijbelgedeelte?
- * In deze tekst zijn oorzaken en gevolgen te lezen. Welke kun je vinden?
- * Vertel in eigen woorden wat er in dit Bijbelgedeelte staat en gebeurt.
- * Lees dit gedeelte in diverse vertalingen. Wat valt op?

Interpretatie

- * Onderzoek Daniël zijn houding, woorden en geloof.
- * Hoe reageert Daniël op de nieuwe situatie? Vind je dit normaal?

Daniël

Interpretatie

- * Onderzoek Daniël zijn houding, woorden en geloof.
- * Hoe reageert Daniël op de nieuwe situatie? Vind je dit normaal? Plaats het ook in de tijd.
- * Lees het hele hoofdstuk. Breng in kaart welke rol de verzen 8-17 spelen in het hoofdstuk.
- * Hoe zie je dit verhaal in de hele Bijbelse geschiedenis? Hoe wijst dit gedeelte op Jezus?

Toepassing

- * Onderstreep in tweetallen wat je opvallend vindt in de tekst. Bespreek dit als groep en schrijf alles wat opvalt op een a4-tje om een groepsbeeld over dit gedeelte te creëren.
- * Hoe is de relatie tussen kiezen voor God en Gods zegen die daarop volgt? (Hier zie je dat binnen 10 dagen al, hoe is dat in ons eigen leven?)
- * Daniël draagt zijn geloof heel duidelijk uit in een land met andere normen en waarden. Betrek dit op de situatie van nu en op jezelf. Bespreek dit met elkaar.

Werkvormen

Groepsbespreking:

- * Denk na over of en hoe de Heilige Geest jou helpt in de keuzes die jij maakt en bespreek dit binnen de groep.

A4-tje

- * In tweetallen te onderstrepen wat je opvalt in de tekst. Bespreek dit als groep en schrijf alles op 1 a4-tje. Zo kom je tot een meer volledig beeld van dit gedeelte.

Gedicht

- * Een gedicht over dit gedeelte te schrijven.

Bronnen

- * http://www.biblicalstudies.org.uk/article_daniel.html
- * <http://nl.wikipedia.org/wiki/Eunuch>
- * <http://www.statenvertaling.net/bijbel/daniel.html>
- * <http://nl.wikipedia.org/wiki/Jodendom>
- * www.biblija.net
- * Jim George, *De bijbel in beeld in 66 x 10 minuten*.
- * Ds. R. H. Bremmer, *Schets Daniël*. Bond van gereformeerde Jongerenverenigingen

De monarchieëndroom

Studie 2

Inleiding

In de vorige studie heb je kunnen zien dat Daniël en zijn vrienden zich aan de wetten van God willen houden door de koning te trotseren. Hier houdt het niet op, ook in hoofdstuk 2 wordt Daniël weer met de koning geconfronteerd.

Koning Nebukadnessar krijgt namelijk een droom waar hij letterlijk wakker van ligt. Hij roept zijn wijzen bij elkaar en vraagt ze om de droom te vertellen en te verklaren. Als de wijzen dit niet kunnen, besluit de koning om ze te doden. Daniël, waarschijnlijk heeft hij net zijn opleiding afgerond en is hij rond de 17 jaar, is hier niet bij. Het doodvonnis is echter wel van kracht op hem; hij hoort dan al bij de wijzen. Nadat hij heeft gevraagd wat er aan de hand is, vraagt hij nog wat tijd om de droom te verklaren. Dan gaat hij slapen...

Tekst

Daniël 2:19-30

19 Het mysterie werd aan Daniël onthuld in een nachtelijk visioen.

Daarop prees hij de God van de hemel. 20 Hij zei:

‘Geprezen zij de naam van God, van eeuwigheid tot eeuwigheid, want hij bezit wijsheid en kracht.

21 Hij verandert tijden en uren,
hij zet koningen af en stelt koningen aan,
hij geeft de wijzen hun wijsheid,
en de verstandigen hun kennis.

22 Hij onthult diepe, verborgen dingen,
hij weet wat in duister is gehuld,
en het licht woont bij hem.

23 U, God van mijn voorouders, loof ik en roem ik,
want u hebt mij wijsheid en kracht geschonken,
en mij onthuld wat wij u hebben afgesmeekt,
u hebt ons laten weten wat de koning verontrust.’

24 Toen ging Daniël naar Arjoch, die van de koning opdracht had ge-

Daniël

kregen de wijzen van Babylonië ter dood te brengen. Hij ging naar hem toe en zei: 'Breng de wijzen van Babylonië niet ter dood. Leid mij voor de koning. Ik zal de droom van de koning duiden.' 25 Arjoch leidde Daniël zo snel hij kon voor de koning en zei tegen hem: 'Ik heb onder de Judese ballingen iemand gevonden die de droom van de koning kan uitleggen.' 26 De koning vroeg Daniël, die ook Beltesassar genoemd werd: 'Kunt u me werkelijk vertellen wat ik heb gedroomd en wat die droom betekent?' 27 Daniël antwoordde de koning: 'Wijzen, bezweerders, magiërs noch toekomstvoorspellers kunnen het mysterie dat de koning wil begrijpen aan hem onthullen. 28 Maar er is een God in de hemel die mysteries onthult. Hij heeft koning Nebukadnessar laten weten wat er aan het einde van de tijd zal gebeuren. De droom en de visioenen die tijdens uw slaap in u opkwamen, waren deze: 29 Tijdens uw slaap, majesteit, kwamen gedachten bij u op over wat er in de toekomst gebeuren zal; hij die mysteries onthult, heeft u laten weten wat de toekomst zal brengen. 30 Dit mysterie is mij onthuld, niet door enige wijsheid die ik op anderen voor zou hebben, maar opdat ik de uitleg aan de koning zou overbrengen en u zou begrijpen wat er in uw hart omgaat.

Dit is de kerntekst, lees met je kring heel hoofdstuk 2

Achtergrond

Wijzen

Waarschijnlijk wordt hiermee een zekere stand of kaste bedoeld. In het boek Daniël wordt voor wijzen/magiërs/bezweerders/tovenaars ook wel het woord Chaldeeën gebruikt, dit was een soort erenaam. Deze 'priestergroep' bezat veel kennis van de taal en cultuur van de Babyloniërs. Verder hadden ze ook een vooraanstaande plaats op het gebied van de occulte kennis. Zij hielden zich vooral bezig met het voorspellen van de toekomst (o.a. door naar de sterren te kijken) en beweerden in contact met de goden te staan. In dit hoofdstuk treden ze ook op als raadsheren van de koning. De dierenriem, de cirkel van 360 graden en het uur van zestig minuten hebben we te danken aan

Studie 2

deze astrologen.

Visioenen

God laat vaker door middel van visioenen de toekomst (raadselachtig) zien. Na het visioen volgt pas een verklaring. Denk bijvoorbeeld ook aan Jozef die ook droomt dat de zon, maan en sterren voor hem buigen. Later als hij onderkoning is, wordt het hem pas duidelijk. Volgens Jesaja (29:11) geeft God visioenen, maar de betekenis van de droom voor veel mensen verzegeld, zie ook Openbaringen 5.

Overgang Hebreeuws -> Aramees

Het boek Daniël is gedeeltelijk in het Hebreeuws en gedeeltelijk in het Aramees bewaard gebleven (h2: 4b t/m eind h7). Het Aramees, ook wel Syrisch genoemd, kwam in deze tijd op als wereldtaal. Het is echter niet duidelijk waarom er een gedeelte in het Aramees en een gedeelte in het Hebreeuws bewaard is gebleven.

Observatie

- * Let op de verschillende manieren waarop Daniël God aanspreekt.
- * Beschrijf Daniëls reactie als hij hoort van het bevel van de koning.
- * Doe hetzelfde als hij uitleg krijgt van zijn droom.
- * Beschrijf de houding van Daniël tegenover de koning.
- * Kijk naar de reactie van de koning op zijn droom.

Interpretatie

- * De koning krijgt een opmerkelijke droom en heeft daarbij een opmerkelijke reactie. Bespreek in de groep of en hoe dit te verklaren valt.
- * Denk na over de reden waarom de koning deze droom krijgt. Zie hiervoor bijvoorbeeld Gen. 40-41.
- * Let op de verschillende personen die aan bod komen; hoe staan ze tegenover elkaar en tegenover God? Als je kijkt naar hoe Daniël tegenover God staat is het zinvol om het gebed goed te lezen.

Toepassing

- * Daniël lijkt nogal zeker van Gods hulp als hij vraagt om uitstel om de droom te verklaren. Bespreek of en hoe je zo zeker kunt zijn dat God je helpt als je daarom vraagt.
- * Daniël reageert op een kenmerkende manier als de droom aan

Daniël

hem is uitgelegd. Wat vind je hiervan? Wat zou jij doen?

- * Uit iemands gebed kun je vaak iets afleiden hoe iemand over God denkt, kijk maar naar Daniël. Bespreek met de groep hoe jullie God zien. Uit zich dat in het gebed? Hoe?

Werkvormen:

In een tekst vragen naar de handelende personen

- * Hierbij kun je in een schema aangeven wie er in de tekst voorkomen, wat iedereen doet en wat ze zeggen (observatie).

Gatentekst

- * Aan het begin van de studie wordt de Bijbeltekst uitgedeeld, maar er ontbreken woorden, zinnen of verzen. Ook is het mogelijk om reacties van personen of het gebed van Daniël weg te laten. Als je kiest voor deze werkvorm dan deel je de Bijbelteksten uit, maar laat je stukjes weg. De kringleden vullen de gaten in zoals zij denken dat het in de Bijbel staat. Daarna leest de kring het gedeelte uit de Bijbel en bekijkt de verschillen tussen de versies van de kringleden en de Bijbeltekst zelf.

Antwoorden opschrijven

- * Als je als Bijbelstudieleider een vraag stelt, kun je het antwoord op laten schrijven. Zo kun je langer nadenken over een antwoord en kun je iedereen aan de beurt laten komen.

Bronnen

- * www.biblija.net
- * 'Verklaring van de Bijbel' door J. Calvijn
- * 'Korte verklaring der Heilige Schrift' door G. Aalders
- * Kanttekeningen bij de Bijbel

Studie 3

Vuurproef

Studie 3

Inleiding

In de vorige studie heeft koning Nebukadnessar een droom gehad over het gouden beeld, en alsof hij geen genoeg kan krijgen van beelden laat hij in dit hoofdstuk een gouden beeld oprichten dat iedereen moet aanbidden. Hoe gaan de vrienden van Daniël zich hier uit redden?

Tekst

Daniël 3:13-18, 28-30

13 Nebukadnessar barstte in woede uit en beval Sadrach, Mesach en Abednego bij hem te brengen. Toen de mannen voor de koning waren geleid, 14 voer Nebukadnessar uit: 'Is het waar, Sadrach, Mesach en Abednego, dat jullie mijn goden niet vereren en niet willen neerknielen voor het gouden beeld dat ik heb opgericht? 15 Luister goed, als jullie je bereid tonen om, zodra je de muziek van hoorn, panfluit, lier, luit, citer, dubbelfluit en andere instrumenten hoort, op je knieën te vallen en in aanbidding te buigen voor het beeld dat ik gemaakt heb ... Maar weigeren jullie te buigen, dan worden jullie onmiddellijk in een brandende oven gegooid. En welke god zal jullie dan uit mijn handen kunnen redden?' 16 Sadrach, Mesach en Abednego zeiden hierop tegen de koning: 'Wij vinden het niet nodig, Nebukadnessar, uw vraag te beantwoorden, 17 want als de God die wij vereren ons uit een brandende oven en uit uw handen kan redden, zal hij ons redden. 18 Maar ook al redt hij ons niet, majesteit, weet dan dat wij uw goden niet zullen vereren, noch zullen buigen voor het gouden beeld dat u hebt opgericht.'

28 Nebukadnessar nam het woord. Hij zei: 'Geprezen zij de God van Sadrach, Mesach en Abednego, die zijn engel heeft gezonden en zijn dienaren gered. Zij hebben zich op hem verlaten, zij hebben het bevel van de koning genegeerd en hun lichaam prijsgegeven, omdat zij voor geen andere dan hun eigen God willen neerknielen of buigen.'

Daniël

29 Daarom vaardig ik het bevel uit dat eenieder, van welk volk, welke natie of taal ook, die zich oneerbiedig uitlaat over de God van Sadrach, Mesach en Abednego, in stukken wordt gehakt en dat zijn huis in puin wordt gelegd, want er is geen god die kan redden als deze.'

30 Vervolgens gaf de koning Sadrach, Mesach en Abednego een hogere positie in de provincie Babel.

Dit is de kerntekst, lees met je kring heel hoofdstuk 3

Achtergrond

Gouden beeld

In het begin van dit hoofdstuk laat Nebukadnessar een gouden beeld oprichten. Het kan een afgodsbeeld of een beeld van zichzelf zijn geweest. Belangrijk is dat het symbool staat voor de macht en onsterfelijkheid van Babel en dat hij er goddelijke verering voor vraagt. Als het niet direct voor Nebukadnessar staat, dan wel indirect voor zijn idealen; het grootste machtigste rijk hebben dat één is. Het beeld heeft geweldige afmetingen; 60 bij 6 el, ongeveer 30 bij 3 meter breed. Het wordt erg benadrukt dat het beeld opgericht is door Nebukadnessar, het staat er wel zeven keer. Hij staat aan het hoofd van zijn rijk en iedereen moet buigen voor het beeld dat hij gemaakt heeft. Hij heeft alle macht in zijn enorme rijk. In vers 7 staat dat alle volken en naties knielden voor het beeld. Hij wil alle volken verenigen door de eredienst voor het beeld dat hij gemaakt heeft. Verschillende reusachtige standbeelden van goden zijn bekend uit de oudheid, Nebukadnessar is dus niet de enige die zo'n beeld heeft laten maken. Assyrische koningen, zijn voorgangers dus, maakten vaak beelden van zichzelf. Zich op de aarde werpen is een handeling van onderwerping en goddelijke verering.

Vuuroven

De vuuroven is een gebruikelijke doodstraf in Babel. Elk volk had in die tijd zijn eigen manier om de doodstraf te voltrekken. Israel zelf deed dat door steniging, de Romeinen later door kruisiging. In Jeremia 29:22 staat dat Babel straft door het vuur. Vuur staat symbool voor marteling en zuivering. Het vuur wordt

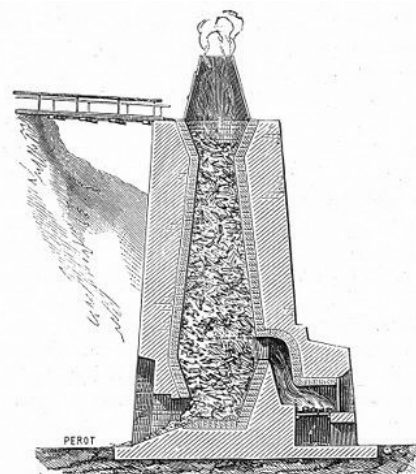

Fig. 78. — Four à chaux.

Studie 3

zeven keer heter opgestookt. Zeven is het getal van de volheid, de oven wordt dus maximaal opgestookt. Dan was het in zo'n oven wel ongeveer 500 graden, wat geen mens overleeft.

De oven had een opening van boven om slachtoffers erin te gooien, en één van onderen om te kijken en om het vuur op te stoken.

Daniël, Sadrach, Mesach en Abednego

Waarom is Daniël niet aanwezig? Hier staat niets over in de Bijbel. Sommige mensen denken dat hij ziek was, anderen dat hij de confrontatie niet aandurfde, of een speciale opdracht van de koning had te vervullen. Aan het begin van dit hoofdstuk wordt gezegd dat alle bestuurders worden uitgenodigd. Daardoor wordt wel eens gedacht dat de wijzen en raadsleden, waar Daniël ook bij hoorde, er niet bij waren. De hoofdrol in dit hoofdstuk is weggelegd voor de drie vrienden van Daniël, die in hoofdstuk 1 al zijn genoemd. Daar zijn ze al trouw geweest aan God door kleine dingen (het niet eten en drinken van de koninklijke tafel), nu staan ze voor een grote uitdaging met een brandende oven naast zich. Ze hebben een goede opleiding aan het Babylonische hof gekregen en het zelfs tot bestuurder in het rijk geschopt. Ze komen naar de inwijding van een afgodsbeeld op bevel van de koning, maar luisteren niet naar het bevel om te buigen. In het apocriefe boek 'toevoegingen aan Daniël' staat een gebed van Azarja als hij in de oven zit.

De plaats van muziekinstrumenten in het bevel van de koning

In dit hoofdstuk worden de muziekinstrumenten wel vier keer genoemd. Het is het letterlijke bevel van de koning in vers 4-6, dat de volken en naties opvolgen in vers 7, dat de bestuurders gebruiken om de drie vrienden aan te klagen in vers 10 en dat Nebukadnessar zelf weer aanhaalt in vers 15. In dit hoofdstuk staat vier keer dezelfde opsomming van muziekinstrumenten. Dit maakt extra duidelijk dat het bevel van de koning onverbiddelijk was, dat je er niet onderuit kon. Babel was een stad van muziek en dans. De genoemde instrumenten werden vaak bespeeld en komen uit alle landstreken van het grote rijk. De eenheid en de grootsheid van het rijk wordt zo nog eens benadrukt. De opsomming van de instrumenten geeft ook aan dat het een groot muziekspektakel was, niet zomaar één instrument, maar een heel orkest.

Daniël

Satrapen

Het Perzische wereldrijk was ingedeeld in ongeveer 20 satrapieën; grote rijksgebieden waarover een satraap was aangesteld als vertegenwoordiger van de koning. Elke satrapie was verdeeld in provincies die door gouverneurs werden bestuurd. In de provincies woonden vaak verschillende volken en stammen die elk een eigen taal hadden en een eigen bestuurlijke hiërarchie kenden.

De satrapen moesten elk jaar belasting betalen aan de Perzische koning en velen hadden een persoonlijke band met de koning. De lijst met de bestuurders in vers 2 en 3 is opvallend compleet en aan het eind van de lijst wordt nog eens een samenvatting gegeven: 'alle bestuurders van de provincies'. Ook dit benadrukt de grootsheid van de plechtigheid.

Kleren

In vers 21 staat dat de vrienden van Daniël met jassen, broeken en mutsen in de oven worden gegooid. In vol ornaat dus. Waarschijnlijk worden met mutsen de officiële mijters bedoeld, als teken van hun bestuurlijke waardigheid. Het staat er om er de grootsheid van het wonder mee aan te tonen. De kleren die ze aanhadden waren heel gebleven, er was zelfs geen brandlucht (vers 27)!

Observatie

- * Focus één voor één op de verschillende personen in dit verhaal en zorg dat je helder hebt wat hun rol is.
- * Wat is de beginsituatie, wat de eindsituatie en wat is er veranderd?
- * Ga na wat de opbouw van dit hoofdstuk is door naar de dialogen te kijken.

Interpretatie

- * Geef een omschrijving van de hoofdpersonen die je uit dit gedeelte kunt krijgen.
- * Hoe komt God naar voren in dit stukje?
- * Focus je op het antwoord van de drie vrienden in vers 16-18. Waarom blijven ze trouw aan God?
- * Bekijk wat de achtergrondinformatie betekent voor het verhaal.
- * Kernboodschap, welk punt wil dit verhaal maken?

Studie 3

Toepassing

- * Ga na of je kringleden zich kunnen identificeren met de hoofdpersonen.
- * Probeer te ontdekken wat je kringleden vinden van de manier waarop de drie vrienden met de situatie omgaan.
- * Spreek met elkaar door over God en hoe Hij helpt in moeilijke situaties. Redt Hij altijd degene die blind op hem vertrouwt?
- * Bespreek of je trouw/toegewijd bent aan God. Kijk naar het antwoord van de drie vrienden en waarom zij trouw aan God waren. Waarom ben jij trouw aan God?

Werkvormen

Rollenspel

- * Speel het verhaal uit of bekijk wie er allemaal iets zegt in het Bijbelgedeelte en geef de kringleden een 'rol'. Elk kringlid leest de tekst die door zijn 'rol' wordt uitgesproken. Denk er aan om ook de verteller een stem te geven.

Krantenartikel

- * Laat je kringleden een krantenartikel schrijven over dit verhaal. Schenk aandacht aan hoe je de rol van God verwoordt. En hoe je dus de rol van God in het wereldgebeuren ziet.

Themagesprek

- * Begin de Bijbelstudie door een gesprek te beginnen over de vraag of je kringleden wel eens de ervaring hebben gehad dat ze een lastige keus moesten maken. Een keuze waarbij je beïnvloed werd door je omgeving om tegen je geloof in God in te gaan.

Bronnen/teksten

- * Hebreëën 11:33 en 34 (het geloof van verschillende mensen wordt geprezen)
- * Openbaring 13:9-18 (het beeld waar iedereen voor moet buigen komt ook in de eindtijd voor)
- * www.bijbelencultuur.nl
- * www.biblija.net
- * <http://www.ngk.nl/utrecht/preekarchief/html/DANIEL.htm>
- * Daniël. Korte verklaring van de heilige schrift door dr G. Aalders

Standvastigheid

Studie 4

Inleiding

In de vorige studie hebben we stilgestaan bij Daniël 3. Sadrach, Mesach en Abednego krijgen daar de opdracht om zich met het hele volk voor het gouden beeld van Nebukadnessar te buigen. Zij gaan niet op deze opdracht in, maar laten openlijk blijken dat ze alleen voor God buigen, ook als ze daarmee hun leven riskeren. Hun vertrouwen op God en de redding die daarop volgt brengt Nebukadnessar ertoe om God als Heer te erkennen en hij draagt het volk op om deze God te dienen.

In hoofdstuk 4 wordt beschreven hoe Nebukadnessar toch weer gericht is op zijn eigen aanzien en macht. Als straf moet hij zeven jaren onder de dieren leven. Na die periode komt hij opnieuw tot de erkenning dat God over heel de wereld regeert.

In hoofdstuk 5 is Belsassar, de zoon van Nebukadnessar, koning geworden. Tijdens een feestmaal waarbij de wijn in de bekers uit de tempel wordt geschonken, verschijnt er een vreemde tekst op de muur. Niemand begrijpt de betekenis, maar Daniël kan de koning wel vertellen wat er staat. God laat met deze boodschap weten dat Hij boven het koningschap van mensen staat en dat Hij een einde maakt aan de heerschappij van Belsassar. Het koninkrijk wordt verdeeld onder de Meden en Perzen. In deze studie bekijken we het gedeelte waarin Darius koning is geworden en Daniël voor een ingrijpende beslissing komt te staan.

De studie richt zich op Daniël 6:1-11. Als voorbereiding op de kringavond is het mooi om heel hoofdstuk 6 te lezen waarin het hele verhaal over Daniël in de leeuwenkuil beschreven wordt.

Tekst

Daniël 6: 1-11

1 Darius de Mediër verkreeg het koningschap; hij was toen tweeënzestig jaar.

2 Darius ging ertoe over honderdtwintig satrapen over het gehele koninkrijk aan te stellen. 3 Boven hen stelde hij drie rijksbestuurders aan, van wie Daniël er een was; aan hen moesten de satrapen reken-

Studie 4

schap afleggen, opdat de koning geen schade zou lijden. 4 Daniël nu onderscheidde zich van de rijksbestuurders en satrapen door zijn buitengewone begaafdheid. De koning overwoog zelfs hem over het hele koninkrijk aan te stellen. 5 Daarom probeerden de rijksbestuurders en satrapen in Daniëls bewind iets te vinden om hem voor aan te klagen, maar zij konden geen grond voor een aanklacht vinden of hem op een misstap betrappen, want hij was betrouwbaar en hij had nooit zijn plicht verzuimd of een misstap begaan. 6 Toen zeiden die mannen: ‘Met geen mogelijkheid zullen wij deze Daniël kunnen aanklagen, tenzij we iets zoeken dat verband houdt met de wet van zijn God.’ 7 Daarop richtten de rijksbestuurders en satrapen zich tot de koning met een dringend verzoek: ‘Koning Darius, leef in eeuwigheid! 8 Alle rijksbestuurders van het koninkrijk, stadhouders en satrapen, raadsheren en gouverneurs, zijn van mening dat er een koninklijk besluit moet worden uitgevaardigd waarin wordt vastgelegd dat eenieder die de komende dertig dagen een verzoek tot een god of een mens richt in plaats van tot u, majesteit, in de leeuwenkuil zal worden geworpen. 9 Welnu, majesteit, vaardig dat verbod uit en stel het op schrift, zodat het niet veranderd kan worden, zoals geen enkele wet van de Meden en de Perzen kan worden herroepen.’ 10 Hierop stelde koning Darius het verbod op schrift. 11 Toen Daniël hoorde van het besluit dat op schrift gesteld was, ging hij naar zijn huis. In zijn bovenvertrek had hij in de richting van Jeruzalem open vensters. Daar knielde hij neer, bad tot zijn God en prees hem, precies zoals driemaal per dag zijn gewoonte was.

Achtergrond

Koning Darius

Koning Darius is de opvolger van koning Belsassar. Met zijn koningschap komt een einde aan het Babylonische rijk en krijgen de Meden en Perzen de macht (zie kopje *Meden en Perzen*).

Koning Darius wordt later opgevolgd door de Perzische koning Cyrus. Deze koning Cyrus maakte een einde aan de heerschappij van het Ba-

Daniël

bylonische rijk en gaf de Judese ballingen toestemming om terug te keren naar Juda (zie Ezra 1: 1-4). In Ezra 6 wordt beschreven dat de Pers Darius de Joden toestemming gaf om de tempel te herbouwen (Ezra 6: 1-12). Dit is een andere koning dan de koning Darius waar in het boek Daniël over geschreven wordt.

Daniël is niet meegegaan met de ballingen die terugkeerden naar Juda. Dat is ook niet verwonderlijk gezien de hoge positie die hij in Babel had verworven.

Leeuwenkuil

Het was in het Perzische rijk de gewoonte om leeuwen en andere wilde dieren gevangen te houden. Deze traditie bestond al bij de Assyriërs. De leeuwenkuil bevond zich waarschijnlijk in het park van de koning. Van boven was hij open en hij werd omgeven door een ringmuur. In die muur zat een opening die afgesloten kon worden met een steen. Deze opening werd gebruikt om het voedsel voor de leeuwen doorheen te gooien. Ook Daniël is waarschijnlijk door die opening naar beneden gegooid. Iemand voor de leeuwen werpen was één van de meest barbaarse vormen van executie die door de Oosterse heersers gebruikt werden.

Gebod om alleen een verzoek tot de koning te mogen richten

De rijksbestuurders stellen aan koning Darius voor om te gebieden dat de komende dertig dagen alleen aan hem een verzoek mag worden gericht. Dit voorstel was heel ongebruikelijk. Men diende in die tijd allerlei goden en beelden van goden, maar geen mensen. Het was dus heel ongewoon om (nog levende) personen te laten vereren en in gebed te laten aanroepen.

De (wet van) Meden en Perzen

De Meden waren een Iraans volk. Ze stichtten het rijk Medië in het noorden van het huidige Iran. Dit rijk bestond van 728 v. Chr. tot 550 v. Chr. Na de Meden werden de Perzen de grootste macht in Iran. Daniël was eerst onderdaan van het rijk van Nebukadnessar en daarna van het Perzische rijk. Na Nebukadnessar en Belsassar regeerde de Meder Darius en vervolgens de Pers Cyrus.

De Meden hebben een belangrijke rol gespeeld bij de verovering van Assur en Ninevé. Toch hebben ze geen poging gedaan om de troon van de Assyriërs in bezit te nemen. Zodra ze een gebied veroverd hadden, trokken ze zich snel weer terug naar hun stamland. Dit stamland lag

Studie 4

ten oosten van de Kaspische Zee. De hoofdstad was het hedendaagse Hamadan wat ten zuidoosten van Teheran ligt.

In de Bijbel wordt twee keer geschreven over een wet van Meden en Perzen, namelijk in Daniël 6 en in het boek Ester (Ester 1:19 en 8:8). Er is weinig bekend wat een dergelijke wet precies inhield. Uit de genoemde Bijbelteksten blijkt dat het gaat om een wet die onherroepelijk is en dit komt ook naar voren wanneer Griekse schrijvers over deze wet vertellen. De wet was waarschijnlijk vooral bedoeld om de koning te beschermen tegen ontwrichtende acties van onderdanen. Het feit dat de wet niet veranderd kon worden, zorgde er ook voor dat de koning zijn gezicht niet zou verliezen door iets te herzien wat hij eerder had bepaald.

Gebedsplaats Daniël

In vers 11 wordt beschreven hoe Daniël driemaal daags in zijn bovenvertrek tot God bidt.

Het driemaal per dag bidden wordt ook genoemd in psalm 55: 18. In het latere Jodendom wordt het in de rabbijnse overleveringen als een vaste gewoonte genoemd. Mogelijk is dit ontstaan door wat in Daniël en psalm 55 geschreven staat.

Een bovenvertrek is een vertrek dat op het platte dak van Oosterse huizen was gebouwd. In de bijbel wordt dit vertrek vaak genoemd als een plaats waar men zich terug kon trekken en kon bidden. Zie bijvoorbeeld 2 Koningen 4:10,11 en Handelingen 10:9.

Daniël bidt in de richting van Jeruzalem. Deze gewoonte wordt ook in 1 Koningen 8:48 genoemd. Daar wordt aan God gevraagd of Hij wil luisteren wanneer het volk tot Hem bidt in de richting van het land en de stad die Hij aan hen gegeven heeft. Dat Daniël richting Jeruzalem bidt, kan gelezen worden als een teken dat hij zich in zijn bidden op God richt.

Met het open venster wordt een opening in de muur bedoeld waar geen tralies voor zitten of waarbij het traliewerk geopend kan worden.

Observatie

- * Ga na hoe het gedeelte in logische stukken opgedeeld kan worden en wat het onderwerp van elk stuk is.
- * Maak overzichtelijk welke personen in dit gedeelte voorkomen en wat hun onderlinge (gezags)verhoudingen zijn.

Daniël

- * Bestudeer de tekst door te zoeken naar oorzaak-gevolg-verhoudingen, momenten van spanning en ontspanning, problemen-oplossingen, contrasten e.d.

Interpretatie

- * Onderzoek wat de boodschap van dit tekstgedeelte is.
- * Ga na wat de consequenties zijn als Daniël zich aan het gebod van de koning zou houden en wat de consequenties zijn als hij tegen dat gebod in gaat.
- * Bespreek Daniëls reactie om God op dezelfde manier te blijven dienen. Was het noodzakelijk, was het wat God van hem vroeg, had het anders gekund? Vergelijk zijn gedrag met dat van de Farizeeën in het Nieuwe Testament.
- * Bespreek waar Daniël de wil en moed vandaan haalde om standvastig te blijven. (Denk hierbij ook aan zijn gebedsplaats, de richting waarin hij bidt en beloften van God)
- * Vergelijk dit tekstgedeelte met de gebeurtenissen die eerder in het boek Daniël beschreven zijn (o.a. hoofdstuk 1 en 3). Zoek naar verbanden, overeenkomsten en verschillen.
- * Vergelijk Daniëls situatie met de situatie die Jezus hier op aarde had. Wat zijn overeenkomsten en verschillen? Denk hierbij aan de aanklagers, het gebruik van de wet, de rechter en de terechtstelling.

Toepassing

- * Bespreek waarin Daniël een voorbeeld voor ons kan zijn en wat hij ons kan leren.
- * Ga na wat de rol van structuur speelt in ons dienen van God. Bespreek – in het licht van dit tekstgedeelte – hoe het ons kan helpen en/of belemmeren.
- * Daniel heeft zijn carrière en zelfs zijn leven op het spel gezet om God te blijven dienen. Bespreek met elkaar of je dergelijke keuzes in je eigen leven herkent en hoe je daarmee om gaat/bent gegaan.
- * Bespreek hoe ieder aankijkt tegen standvastigheid. Bijv. wat je onder het begrip verstaat, hoe je het in praktijk brengt, in welke mate je het bent/wilt zijn. Ga na wat jou daarbij kan helpen en hoe je als kring elkaar hierbij kunt helpen.

Studie 4

Werkvormen

Relatiespel met pionnen

- * Lees een klein gedeelte van het verhaal waarna de kringleden met behulp van gekleurde pionnen de personen die daarin voorkomen op een wit vel papier zetten. Het komt aan op de afstand tussen de pionnen. Daarover wordt vervolgens gepraat. Daarna wordt weer een klein gedeelte van het verhaal gelezen. Nieuwe personen krijgen een plek met nieuwe pionnen. De verhoudingen tussen de pionnen kan veranderen. Daarover kun je als groep in gesprek gaan. Loop zo het hele verhaal door. Het is ook mogelijk om kringleden te vragen om zichzelf een plek te geven in het verhaal: met wie identificeren ze zich het meest of hoe zouden ze reageren als ze een van de personages waren?

Rollenspel/voordracht

- * Bekijk welke personen in het tekstgedeelte iets zeggen en/of doen. Verdeel de rollen over de kringleden en geef iemand de taak om de niet gesproken tekst te lezen. Je kunt ervoor kiezen het verhaal te lezen met gebruik van verschillende stemmen of daarbij ook uit te beelden wat er gebeurt. Blijf wel de letterlijke Bijbeltekst aanhouden. Bespreek daarna met elkaar hoe het Bijbelverhaal op deze manier bij iedereen is overgekomen.

Interview

- * Verdeel de rollen van Daniel, Darius en/of de rijksbestuurders. Laat één of meer personen hen interviewen. Laat hen antwoorden geven die zo dicht mogelijk bij de bijbel liggen. Deze werkvorm kan ervoor zorgen dat kritisch bekeken wordt wat wel en niet in de Bijbeltekst te lezen is (observatie) en helpen om interpretatievragen naar voren te brengen.

Relevante teksten

- * Ezra 1: 1-4 en Ezra 6:1-12 (terugkeer uit Ballingschap en wederopbouw van Jeruzalem en tempel)
- * Esther 1:19 en 8:8 (over de wet van Meden en Perzen)
- * 2 Koningen 4:10,11 en Hand. 10:9 (over bovenvertrek)
- * Psalm 55:18 (over driemaal daags bidden)
- * 1 Koningen 8:48 (over bidden richting Jeruzalem)
- * Openbaring 21:1-4 (zicht op het nieuwe Jeruzalem, i.v.m. gebedsrichting in O.T.)
- * Psalm 91 (over vertrouwen op God en redding die Hij geeft).

Daniël

Bronvermelding

- * *Daniël, korte verklaring der heilige schrift.* Dr. G. Aalders
- * <http://www.preek-online.nl/prekenpdf/Daniel6.pdf>
- * <http://www.prekendespreken.nl/preken/dutch/dan06.html>

Een visioen

Studie 5

Inleiding

Het boek Daniël staat midden in het gedeelte van de Bijbel waar alle profeten staan. Daniël zelf was geen profeet. Een profeet verkondigde Gods woord, meestal omdat het volk van God andere goden ging dienen en hun hart niet aan God gaf. In de tijd van Daniël is het volk al in ballingschap (de Babylonische ballingschap) en leeft zij onder het regime van koning Nebukadnessar en later onder Belsassar. Daniël leefde in de tijd van deze twee koningen, maar ook in het rijk dat na het Babylonische Rijk regeerde over Israël. Daniël profeteerde niet, maar kreeg wel visioenen over hoe de toekomst van Gods volk, van Israël, er uit zou/zal zien. Het eerste visioen staat in Daniël 2; het verhaal over het beeld van goud, zilver, brons en ijzer en leem. In hoofdstuk 7 begint een reeks van vier visioenen.

Tekst

Lees Daniël 7

Achtergrond

Beeldspraak

Er worden verschillende beelden gebruikt in dit visioen. Veel van de beelden die gebruikt worden, gebruiken wij eigenlijk niet. In de tijd van de Bijbel werden ze juist erg veel gebruikt (let maar eens op als je in de Bijbel aan het lezen bent!). Er zijn 4 beesten die uit de zee komen (vers 3). De zee staat vaak voor een mensenmassa, een volk, zoals ook in Judas 13 en in Openbaringen 17:15 naar voren komt. Een andere betekenis van de zee is de plaats waar allerlei kwade machten huizen. Zie bijvoorbeeld Openbaringen 13:1. Ook staat de zee voor de bewaarplaats van de doden (Openbaringen 20:13). En als je Openbaringen 21:1 leest, lees je dat de zee, als oord van bedreiging door kwade machten, er niet meer zal zijn, na de zuivering van de hemel en de aarde.

Uit de zee komen 4 verschillende beesten naar voren, de een nog verschrikkelijker dan de ander.

De dieren

Daniël

De uiterlijke kenmerken van de beesten hebben ook een betekenis. Zo staat de leeuw voor kracht en de adelaar voor snelheid. In de tijd van Daniël was het bekend wat deze beelden betekenden, aangezien deze beelden vaker werden gebruikt in die cultuur. In de observatie kun je misschien ook zelf bedenken en opzoeken wat de rest van de beelden betekenen.

Vanuit historisch oogpunt bezien, staan de 4 beesten voor vier rijken die in de tijd van Daniël en in de tijd erna hebben geregeerd. Het eerste rijk staat voor het Babylonische Rijk, het tweede rijk is het rijk van de Meden en de Perzen. Het derde rijk is het Griekse Rijk, onder leiding van Alexander de Grote. Je kunt de vier koppen zien als de delen waarin het rijk uiteen valt als Alexander de Grote overleden is. Het vierde rijk is het verschrikkelijkste rijk. Dit rijk staat voor het Romeinse Rijk. In de tijd van Jezus regeerden de Romeinen nog steeds over Israël.

Het visioen is niet erg concreet en duidelijk. Het zet ons aan het denken. Daardoor kun je de vier rijken ook in een andere context zien, die van ons nu. De harde en wrede wereldrijken zien wij ook terug in onze tijd, zoals het Nazirijk dat Hitler wilde stichten. Doordat de verschillende rijken in apocalyptische beelden worden beschreven overstijgen ze de historische werkelijkheid en krijgen ze een diepere dimensie. Je kunt ook Matteüs 24 erop na lezen waar Jezus praat over de laatste dingen. Heden en toekomst lopen in die tekst door elkaar heen.

Het laatste beest krijgt tien horens. De tien horens kunnen tien koninkrijken zijn. Alexander de Grote heeft tien opvolgers gehad, welke altijd horens hebben gedragen, als teken van hun 'goddelijkheid'. De elfde hoorn verdrukt drie horens en krijgt menselijke ogen en een mond vol grootspraak. Dit kan gezien worden als het tweede Romeinse Rijk dat Europa veroverd. Het laatste beest kan ook staan voor een ander soort rijk, het rijk van de kwade macht, oftewel de duivel.

Observatie

Hoofdstuk 7 is een verhaal met veel betekenis. Het is een verhaal dat uitleg nodig heeft, wat gedeeltelijk al in de tekst gegeven wordt. Het is goed om te bespreken welke eerste indruk de kringleden van dit visioen hebben. Ga daarna door met de observatie van de tekst.

* Zoek eens uit in welke delen het op te splitsen is en vergelijk dit

Studie 5

met elkaar.

- * Bedenk wat de uiterlijke kenmerken voor betekenis hebben. En wat betekent het bijvoorbeeld dat het eerste dier een mensenhart krijgt? Als je dit gaat doen, zorg dan wel dat je de mogelijkheid hebt om de antwoorden te vinden (bv. via internet). Zorg dat het geen interpretatie wordt; de beelden die gebruikt worden komen vaker voor in de Bijbel en hebben wel een algemene betekenis.
- * In vers 9 tot en met 14 komen opeens nieuwe figuren naar voren in de tekst. Wat vertelt de context waarin deze figuren komen over de figuren? Probeer daarbij ook na te gaan wie er met deze figuren bedoeld worden.
- * In het tweede gedeelte van de tekst vraagt Daniël om uitleg van het visioen. Hij die altijd zelf de visioenen en dromen van de koningen uitlegde, heeft nu zelf hulp nodig. Misschien blijven er bij jou ook vragen over na het observeren van de tekst. Je bent bij elkaar om deze te delen en er samen uit te komen!

Interpretatie

Een gedeelte van de interpretatie van dit Bijbelgedeelte is grotendeels te vinden in het tweede gedeelte van de tekst. Misschien heb je bij de observatie van de tekst ook al bedacht wat het visioen dan echt betekent. Wanneer je het visioen begrijpt, kun je ook meer van God begrijpen.

- * Zit er een kernboodschap in de tekst?
- * En wat zou dit visioen betekend hebben voor Daniël en de lezers van de profetie, die leefden voor- en nadat Jezus op aarde kwam?
- * Vers 9 tot en met 14 vertellen over een oude wijze en iemand die uit de wolken kwam. Wat zegt het gedeelte je over de status en plek van God en Jezus?

Toepassing

Dit hele verhaal speelt zich af in de tijd van Daniël. De vier rijken, die weergegeven worden als beesten, zijn inmiddels geweest. Deze rijken zijn al gevallen.

- * Wat vertelt dit visioen ons dan nog? Je kunt lang stilstaan bij deze vraag, wat ook zeker mag, maar probeer er wel voor te zorgen dat je niet te veel dingen zelf gaat invullen. Hierbij zit ook een deel van de interpretatie in, want naar welke interpretatie van de 4 beesten/rijken neigt de groep?

Daniël

- * Wat leert het verhaal in Daniël 7 je over God? Bespreek met elkaar wat dit je persoonlijk geleerd heeft.

Werkvormen

Vooral het gedeelte van de beesten is leuk om iets mee te doen.

Tekenen

Een idee is om de dieren te tekenen, om te kijken hoe zo'n beest er eigenlijk uit zal hebben gezien. Ga daarna bedenken waar de verschillende kenmerken van dieren en andere beelden, zoals de oude wijze met de wielen en het vuur voor staan. Daarvoor kun je de bronnen gebruiken die hieronder staan.

Bronnen

- * <http://www.groeieningeloof.nl/>
- * <http://www.prekendespreken.nl/preken/dutch/dan07.html>
- * <http://www.bibleinsight.com/beasts.html>
- * <http://www.sporendwederkomst.nl/daniel7.htm>

Daniëls gebed

Studie 6

Inleiding

In de vorige studie hebben we een visioen van Daniël bestudeerd. In hoofdstuk 8 krijgt hij opnieuw een visioen over de ram en de geitenbok. Hierin wordt gesproken over de val van het Perzische rijk, de opkomst van het Griekse rijk en (waarschijnlijk) de opkomst van het Romeinse rijk. In de laatste 3 hoofdstukken krijgt Daniël visioenen over de eindtijd, als allerlei koninkrijken tegen God in gaan. Tussen deze hoofdstukken met visioenen staat hier in hoofdstuk 9 een gebed van Daniël.

Tekst

Daniël 9:1-23

1 In het eerste jaar nadat Darius, zoon van Xerxes en Mediër van geboorte, tot koning was gekroond over het rijk van de Chaldeeën, 2 in het eerste jaar van zijn koningschap, leidde ik, Daniël, uit de boeken af hoeveel jaren het zou duren voordat de puinhopen van Jeruzalem verdwenen zouden zijn. Zoals de HEER aan de profeet Jeremia had gezegd, waren dat er zeventig. 3 Ik wendde mij tot God, de Heer, en gaf me over aan gebed en smeekbeden, al vastend en rouwend. 4 Ik bad tot de HEER, mijn God, en beled schuld: 'Heer, grote en geduchte God, die zijn beloften nakomt en trouw is aan wie hem liefhebben en doen wat hij gebiedt; 5 wij hebben gezondigd en ons misdragen. Wij zijn slecht en opstandig geweest, wij zijn van uw geboden en regels afgeweken 6 en wij hebben niet geluisterd naar uw dienaren, de profeten, die in uw naam tot onze koningen, onze vorsten, onze oudsten en tot het hele volk gesproken hebben. 7 U, Heer, staat in uw recht, maar tot op deze dag staat de schaamte ons op het gezicht, ons, de mannen van Juda, de inwoners van Jeruzalem, alle Israëlieten, of ze nu dichtbij zijn of ver weg, in alle landen waarheen u hen hebt verdreven vanwege hun ontrouw jegens u. 8 HEER, ons en onze koningen, onze

Daniël

vorsten en onze oudsten staat de schaamte op het gezicht, omdat wij tegen u gezondigd hebben. 9 De Heer, onze God, is vol erbarmen en vergeving, hoewel wij tegen hem in opstand zijn gekomen 10 en niet hebben geluisterd naar de HEER, onze God. We hebben de lessen die hij ons door zijn dienaren, de profeten, heeft laten leren in de wind geslagen. 11 Alle Israëlieten hebben uw wet overtreden, zijn daarvan afgeweken en hebben niet naar u geluisterd. De met een eed bekrachtigde vervloekingen die opgetekend staan in de wet van Mozes, de dienaar van God, zijn over ons uitgestort, want wij hebben tegen u gezondigd. 12 God heeft groot onheil over ons gebracht en het dreigement uitgevoerd dat hij tegen ons en onze leiders had geuit; in de hele wereld is nog niet gebeurd wat Jeruzalem is overkomen. 13 Het kwaad dat over ons gekomen is, staat al beschreven in de wet van Mozes, en toch hebben wij de HEER, onze God, niet gunstig gestemd door afstand te nemen van onze overtredingen en uw waarheid in acht te nemen. 14 Welbewust bracht de HEER onheil over ons, want de HEER, onze God, is rechtvaardig in alles wat hij doet, maar wij hebben niet naar hem geluisterd. 15 Nu dan, Heer, onze God, die uw volk met krachtige hand uit Egypte hebt weggeleid en daarmee uw naam hebt gevestigd tot op deze dag – wij hebben gezondigd, wij hebben ons misdagen. 16 Heer, u bent rechtvaardig, bevrijd toch uw stad Jeruzalem, uw heilige berg, van uw hevige toorn; want om onze zonden en om de overtredingen van onze voorouders worden Jeruzalem en uw volk te schande gemaakt bij alle volken om ons heen. 17 Luister daarom, onze God, naar het gebed en de smeekbeden van uw dienaar en zie uw verwoeste heiligdom met mededogen aan, ook omwille van uzelf. 18 Geef, mijn God, gehoor aan ons en luister naar ons; open uw ogen en zie de verwoesting van de stad waaraan uw naam verbonden is. Niet omdat wij rechtvaardig zouden hebben gehandeld leggen wij onze smeekbeden aan u voor, maar omdat uw barmhartigheid groot is. 19 Heer, luister naar ons! Heer, vergeef ons! Heer, verhoor ons gebed!

Studie 6

Wacht niet langer en grijp in, mijn God, ook omwille van uzelf, want uw naam is verbonden aan uw stad en aan uw volk.'

20 Terwijl ik nog sprak en bad, mijn zonde en de zonde van mijn volk Israël beled, en mijn smeekbede omwille van de heilige berg van mijn God richtte tot de HEER, mijn God, 21 terwijl ik mijn gebed nog uitsprak, vloog de man Gabriël, die ik eerder in het visioen had gezien, snel naar mij toe. Het was de tijd van het avondoffer. 22 Hij begon mij uitleg te geven. Hij zei: 'Daniël, ik ben nu gekomen om je een helder inzicht te geven. 23 Er is een woord uitgegaan toen je je smeekbede begon en ik ben gekomen om het over te brengen, want je bent zeer geliefd. Luister naar het woord en sla acht op het visioen.

Achtergrond

Jeremia

Daniël leest in vers 2 de boeken van Jeremia. Het lidwoord 'de' geeft aan dat het een groep boeken is die bij elkaar hoort en algemeen bekend is. In Daniëls tijd was het Oude Testament nog niet voltooid, maar veel geschriften waren al wel op papier gezet.

Jeremia was een profeet die vlak voor de ballingschap leefde en hij klaagt het volk aan namens God. Ze hebben niet geleefd zoals God het wil en God zal ze daarvoor straffen. Maar God doet in Jeremia 29 een voorzegging en een belofte, en dat is de reden voor Daniëls gebed.

Veel uitdrukkingen in het gebed worden ook door Jeremia gebruikt, bijvoorbeeld vers 7: 'alle landen waarheen u hen hebt verdreven' en vers 12: 'God heeft groot onheil over ons gebracht'.

In Jeremia 25:11-12 en 29:10-14 staat dat de ballingschap naar Babel 70 jaar zal duren en dat dan ook het einde van Babel zal komen. Het einde van de ballingschap is dus gekoppeld aan het einde van Babel. Aan het begin van dit hoofdstuk lees je dat dit hoofdstuk zich afspeelt in het eerste jaar van koning Darius de Medier. Dat betekent dat het Babylonische rijk ten val was gekomen en de Perzen en Meden aan de macht waren. Het is logisch dat Daniël juist nu de boeken leest, want het einde van Babel betekende het einde van de ballingschap. Jeremia noemt duidelijk dat Babel eenmaal zal worden veroverd door de Meden (Jeremia 25:25) en daarom wordt benadrukt dat Darius een Medier is.

Daniël

Rouwen

In vers 3 begint Daniël zijn gebed met rouw. Rouwen in de Bijbel is een vorm van zelfvernedering en verootmoediging. Het ging gepaard met uiterlijke tekens zoals je kleren scheuren, stof en as op je hoofd strooien en het zingen van klaagliederen, dat alles als symbool van nederigheid. Daniël komt hier over als een smekeling, boeteling en zondaar die tegenover God geen enkel recht heeft op verhooring. Het enige wat hij kan doen is vragen om genade. Rouwen heeft veel te maken met boete doen, het is een moment van inkeer en bekering.

De vervloekingen in de wet van Mozes

In vers 11 en 13 wordt verwezen naar de vervloeking in de wet van Mozes. In Leviticus 26:14-17 kun je die vervloeking lezen en ook de redenen waarom het volk vervloekt werd: ze hielden zich niet aan het verbond met God. In vers 40 lees je wanneer God weer zal denken aan het verbond; pas als ze hun zonden belijden en zich verootmoedigen voor Hem. En dat is wat Daniël hier doet. Het hele volk sloot een verbond met God en daarom wordt het hele volk gestraft en moet het hele volk boete doen.

In Deuteronomium 28:36,37 staan een aantal vervloekingen van God: '36 De HEER zal u, met de koning die u hebt aangesteld, laten wegvoeren naar een land dat u vreemd is en dat ook uw voorouders onbekend was. Daar zult u andere goden vereren, goden van hout en van steen. 37 U zult voor de inwoners van al die landen waarheen de HEER u verbant een schrikbeeld zijn, en een doelwit voor hun spotwoorden en schimpscheuten'.

God heeft deze vervloekingen uit laten komen; het volk is in ballingschap gegaan naar Babel.

Gabriël

De engel Gabriël die in vers 21 antwoord geeft op Daniëls gebed komt ook in Daniël 8 voor als uitlegger van het visioen. Hij is dezelfde boodschapper die aan Zacharias mag vertellen dat hij een zoon krijgt en aan Maria mag vertellen dat ze de moeder wordt van Jezus (Lucas 1:18-20 en 26-33). Hier wordt Gabriël niet als 'engel' beschreven, maar als 'man'. Daniël herkent hem als dezelfde die zijn eerdere visioen had uitgelegd, want ook in Daniël 8:15 wordt hij beschreven als 'iemand die eruit zag als een man'. Toch is hij duidelijk een engel, hij geeft woorden van God door, en hij vliegt (vers 21). Een engel is een

Studie 6

boodschapper van God, en ze staan de gelovigen bij.

Gabriël brengt een antwoord van God en vertelt Daniël dat hij zeer geliefd is. Er wordt in het Hebreeuws een meervoudsvorm gebruikt om het woord 'geliefd' te versterken.

Observatie

- * Zoek de verschillende delen die in het gebed te ontdekken zijn en ga na wat hun functie is.
- * Kijk naar wat het volk heeft gedaan.
- * Ga na hoe God naar voren komt in dit hoofdstuk.
- * Let op de herhalingen in het gebed en hun functie.

Interpretatie

- * Bekijk wat de context (profetie van Jeremia) betekent voor dit gebed. Plaats dit gebed ook in het grote plaatje van het verbond tussen God en zijn volk.
- * Bespreek het beeld van God en het beeld van het volk dat je uit dit stuk krijgt.
- * Richt je aandacht op de relatie tussen de opbouw van het gebed en de manier waarop het verhoord wordt.
- * Daniël bidt namens het hele volk, terwijl hij zelf trouw aan God is. Waarom doet hij dat?

Toepassing

Kies hierbij een focus, onderstaande punten kun je niet allemaal in één Bijbelstudie behandelen.

- * Vraag of je kringleden zich kunnen voorstellen om zo'n gebed te bidden. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er met onze situatie?
- * Bespreek het belang van het gebed en de verschillende delen ervan. Probeer ook te ontdekken hoe het zit met gebedsverhoring.
- * Daniël vraagt vergeving namens het hele volk. Kun je vragen of God de zonden van anderen of van 'jouw groep' wil vergeven of moet iedereen dit persoonlijk vragen?
- * Bespreek welke rol boete, rouwen en smeken in jouw relatie met God heeft: speelt het een rol, zou het meer een rol moeten spelen?

Daniël

Werkvormen

Observatieschema

- * Dit is om het verhaal helder te krijgen, zodat je weet wat er is gebeurd. Bedenk zelf nog meer rijen:

Wat doet God?	Waarom?	Tegen/voor wie?	Wat doet het volk?

Zweedse methode

- * Zet een ↑ als het in de tekst over God gaat, een ↓ als het over het volk gaat en een → als het over Daniël zelf gaat. Observatiemethode om snel de tekst goed door te krijgen.

Bidden

- * Als je het over gebed hebt gehad, bid aan het eind van de Bijbelstudie samen of gebruik een andere vorm om samen te bidden. Bijvoorbeeld het lege woorden gebed: Schrijf op een groot vel papier (behang) de woorden 'dank', 'sorry', en 'aub'. Schrijf ze in holle letters (zie 'sorry'), zodat de kringleden hun gebeden er in kunnen schrijven. Daag je kringleden uit een gebed in de verschillende woorden te schrijven.

SORRY

Liedje

- * Luister naar het liedje 'confused' van Normal Generation, een gebed over eigen onverschilligheid en de vraag om vernieuwing.

Bronnen

- * Jeremia 29:10-14 (over het einde van de ballingschap)
- * Leviticus 26 (over het verbond dat God me zijn volk sluit)
- * www.bijbelencultuur.nl
- * www.biblija.net
- * <http://bible.cc/daniel/9-21.htm>
- * www.ngkjeugdwerk.nl/werkvormen_detail.php?id=35

De OIT-methode

In de Bijbelstudies die in dit boekje zijn beschreven, wordt gebruik gemaakt van de OIT-methode. Bij deze Bijbelstudieopzet wordt de Bijbelstudie in drie delen opgedeeld. De drie delen zijn observeren, interpreteren en toepassen. Hieronder worden de drie onderdelen verder toegelicht.

Observeren

In de observatiefase wordt het Bijbelgedeelte goed bestudeerd. Het is de bedoeling dat iedereen weet en begrijpt wat er staat. Richt je op wat letterlijk in de tekst staat. Het is verrijkend om meerdere vertalingen naast elkaar te leggen, omdat het een beter zicht kan geven op wat een woord of zin betekent.

Blijf in deze fase dicht bij de tekst. Haal antwoorden op vragen die door kringleden over de tekst gesteld worden alleen uit dit gedeelte. In de interpretatiefase is ruimte om er andere Bijbelgedeelten bij te halen en te bespreken wat met er een tekst bedoeld wordt.

Manieren om de observatiefase vorm te geven:

1. Lezen

- * Herhalend lezen: door hetzelfde stuk een aantal keren te lezen, zie je steeds weer nieuwe aspecten.
- * Verschillende vertalingen naast elkaar leggen.
- * Parafraaserend lezen: de tekst verwoorden in eigen woorden/ alledaags Nederlands.

2. Ontdekken

- * Stel vragen als wie, wat, waar, wanneer.
- * Bekijk wat voor soort tekst het is, bijv. een verhaal, gedicht, profetie, brief.
- * Let op het woordgebruik.
- * Let op de structuur (niet teveel op versindeling letten).
- * Proporties: welk gedeelte neemt de meeste ruimte in en waarom?
- * Volgorde: lees de tekst rondom het gedeelte dat centraal staat in de Bijbelstudie.
- * Climax: wordt er toegewerkt naar een hoogtepunt.
- * Herhaling: zijn er thema's, termen e.d. die vaak terugkomen?
- * Is er een beweging van algemeen naar specifiek of andersom?
- * Zijn er oorzaken en gevolgen te onderscheiden?

- * Zijn er vragen en antwoorden of problemen en oplossingen te ontdekken?
- * Vergelijkingen: welke vergelijkingen worden gemaakt?
- * Contrasten: welke zaken worden tegenover elkaar gezet?

3. Schematiseren

- * Maak een schema van alle personen en handelingen die in de tekst voorkomen.
Bijvoorbeeld: Wie Zegt wat Doet wat.
- * Zet alle handelingen die in de tekst beschreven worden in tijdsvolgorde.
- * Maak oorzaken en gevolgen in een schema inzichtelijk.

Interpreteren

In de interpretatiefase wordt stilgestaan bij de betekenis van de tekst. Drie begrippen die gebruikt kunnen worden bij het interpreteren zijn: betekenis, bedoeling en beleving.

1. Betekenis.

Hier staat de vraag centraal: wat betekende de tekst tóén? Antwoorden op deze vraag kunnen uit de tekst, de context en naslagwerken gehaald worden.

2. Bedoeling.

Hierbij wordt gezocht naar de reden waarom iets geschreven werd en waarom het op deze manier opgeschreven is. Bij het zoeken naar de bedoeling is het goed om veel waaromvragen te stellen. Ook hierbij kunnen antwoorden uit de bijbel gehaald worden, maar er zal ook een stuk eigen interpretatie en subjectiviteit bij komen. Probeer wel dichtbij de Bijbel te blijven en de interpretaties terug te voeren op objectieve feiten uit de Bijbel.

3. Beleving.

Hierbij staat centraal hoe personen uit de Bijbel een situatie (mogelijk) hebben ervaren. Er kunnen vragen gesteld worden als: hoe zou hij zich gevoeld hebben, waar zou hij behoefte aan hebben gehad, wat zou hij geweten hebben en hoe zou hij keuzes gemaakt hebben?

Aan de hand van deze drie begrippen kan de interpretatiefase ingevuld worden. Stel zo veel mogelijk vragen die om uitleg vragen en probeer ze te beantwoorden vanuit de context, andere Bijbelgedeelten en naslagwerken.

De OIT-methode

Toepassen

Bij de toepassing wordt gekeken wat uit de Bijbeltekst geleerd kan worden voor ons leven met God in deze tijd. Het is belangrijk om een toepassing te maken, omdat het bestuderen van de bijbel niet alleen moet leiden tot meer kennis. Het is de bedoeling dat we God beter leren kennen en we steeds meer voor Hem gaan leven.

Soms is het moeilijk om te ontdekken hoe een Bijbelgedeelte toegepast kan worden op ons dagelijks leven. Bedenk dat toepassen breder is dan doelen stellen en concreet dingen veranderen.

Elk Bijbelgedeelte leert ons iets over wie God is en wat Hij deed en doet. Dat kunnen we toepassen in het beeld dat we van God hebben. Soms kunnen er uit een tekst vrijwel geen letterlijke toepassingen worden gemaakt. Je kunt dan wel zoeken naar Bijbelse principes: een uitspraak die opgaat voor vele situaties of richting geeft aan onze normen en waarden. Bijvoorbeeld: 'God is betrouwbaar' of 'Geloof blijkt uit de vruchten'. Er kan besproken worden hoe deze principes concreet toe te passen zijn in ons leven.

Mogelijke vragen die bij de toepassing gebruikt kunnen worden:

- * Waar kan ik God voor danken en/of bidden?
- * Hoe kan ik God gaan eren door mijn leven?
- * Waar kan en moet ik nog in groeien?
- * Waarin moet ik volharden en waarmee juist breken?
- * Wat vraagt God van mij in dit Bijbelgedeelte?
- * Wat kan ik de komende week concreet doen met dit Bijbelgedeelte?
- * Wat is het gevolg voor mij na wat ik uit dit Bijbelgedeelte heb geleerd?

Bronvermelding

- * *OBT-Bijbelstudie. Een handleiding.* Bastin Romijn.
<http://www.hemels-brood.nl/Database%20publicaties/Artikelen/De%20OBT%20aanpak.pdf>
- * *Handleiding bij het maken van een Bijbelstudie.* Bijbelstudiecommissie Ichthus Utrecht. 2005-2006.
<http://www.ichthus-utrecht.nl/bijbelstudies/Handleiding.pdf>
- * *Hoe leidt ik een Bijbelstudie? Bijbelstudiemethoden Ichthus Groningen.* Ichthus Groningen 2007-2008.

Aantekeningen

Daniël, Daniël

Refrein:

Daniël, Daniël, vertrouw op God,
Hij hoort je wel.

Daniël, Daniël, vertrouw op God,
Hij hoort je wel (2x).

Als je in de kuil van de leeuwen ligt
snoert Hij de muil van de leeuwen dicht.
Al zien ze geel en groen,
ze kunnen je niks doen!

(Refrein)

Hoor je ze grommen, ze kijken zo woest.
Hun tanden zijn al jaren niet gepoetst.
Ze lusten je wel rauw,
maar God beloont je trouw.

(Refrein)

Soms wordt er vreselijk op me geknord
Dan lijkt het of ik opgegeten wordt
Maar zit ik in het nauw
Dan denk ik weer aan jou

(Refrein)